

*Ищенко М. В.,
аспірант кафедри кримінального права № 1
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

СТВОРЕННЯ НЕБЕЗПЕКИ ДЛЯ ЖИТТЯ, ЗДОРОВ'Я ЛЮДЕЙ ЧИ ДОВКІЛЛЯ ЯК НАСЛІДОК ЗАБРУДНЕННЯ АБО ПСУВАННЯ ЗЕМЕЛЬ

Анотація. У статті аналізується такий суспільно небезпечний наслідок злочину, передбаченого ч. 1 ст. 239 Кримінального кодексу України «Забруднення або псування земель», як створення реальної небезпеки завдання шкоди. Розкривається його зміст і доводиться доцільність подальшого збереження кримінальної відповідальності за створення загрози для потерпілого.

Ключові слова: суспільно небезпечні наслідки, небезпека для життя чи здоров'я людей, небезпека для довкілля, злочини проти довкілля, забруднення земель, псування земель.

Постановка проблеми. Чинна редакція ч. 1 ст. 239 Кримінального кодексу (далі – КК) України встановлює кримінальну відповідальність за створення «небезпеки для життя, здоров'я людей чи довкілля» внаслідок забруднення або псування земель. Очевидно, що для правильної кваліфікації вказаного діяння важливо з'ясувати зміст цих наслідків.

Для вирішення того, чи варто зберегти вказані наслідки, важливим є дослідження: 1) кримінального законодавства України щодо збереження кримінальної відповідальності за створення небезпеки для потерпілого; 2) кримінального законодавства іноземних держав; 3) поглядів науковців щодо змісту таких видів наслідків; 4) власні узагальнення слідчої та судової практики застосування ч. 1 ст. 239 КК України.

Питання про суспільно небезпечні наслідки в ст. 239 КК України досліджували: С.Б. Гавриш, О.О. Дудоров, О.В. Кришчевич, В.К. Матвійчук, М.І. Мельник, А.М. Шульга й ін. Вказані дослідники проаналізували зміст цих наслідків, зокрема, С.Б. Гавриш виокремив такі види створення небезпеки: «загальна абстрактна загроза», «віддалена абстрактна загроза», «наближена абстрактна загроза», «потенційна загроза», «реальна загроза», та продемонстрував ступінь імовірності реалізації загрози [1, с. 310–312]. Ніхто із цих авторів не висловлював сумнівів щодо необхідності збереження суспільно небезпечних наслідків у виді створення небезпеки для життя, здоров'я людей чи довкілля. А.М. Шульга, навпаки, дійшов висновку про необхідність їх збереження [2, с. 223].

Проте в літературі висловлювалося судження про те, що варто з усього кримінального законодавства виключити суспільно небезпечний наслідок у виді створення небезпеки для життя, здоров'я людей чи довкілля тощо. Наприклад, В.К. Глістин вважав, що в реальній практиці необхідно виходити тільки з фактично спричиненої шкоди: не можна судити людину за майбутню, очікувану шкоду. Якщо можливість не перетворилася на дійсність, то вона не була реальною [3, с. 132].

Мега статті полягає в комплексному, науково обгрунтованому дослідженні такого суспільно небезпечного наслідку злочину, передбаченого ч. 1 ст. 239 КК України, як створення небезпеки завдання шкоди та перспектив збереження його

в майбутньому. Це важливо не лише для правильної кваліфікації *de lege lata*, але й для вирішення питання про вдосконалення кримінального законодавства *de lege ferenda*.

Виклад основного матеріалу дослідження. Злочин, передбачений ч. 1 ст. 239 КК України, визнається закінченим із того моменту, коли забруднення або псування земель *створило небезпеку для: 1) життя; 2) здоров'я людей; 3) довкілля*. Як слушно зазначає С.Б. Гавриш, загроза завдання шкоди має бути реальною, очевидною, а негативні наслідки не настають лише завдяки своєчасно вжитим заходам або через інші обставини, які не залежать від волі винної особи [4, с. 407–411]. Створення вказаної небезпеки варто розглядати як своєрідний різновид суспільно небезпечних **наслідків**, які, хоч і тісно пов'язані з діями, однак мають самостійний характер [5, с. 639].

Небезпека для життя людей – це створення реальної можливості загибелі хоча б однієї людини (наприклад, загроза смерті внаслідок отруєння людей продуктами, вирощеними на забруднених землях) [4, с. 410]. Згідно з роз'ясненням Пленуму Верховного Суду України (далі – ВСУ), створення небезпеки для життя і здоров'я людей (ч. 1 ст. 239 КК) наявне в разі, коли забруднення навколишнього природного середовища чи вчинення інших протиправних дій могло призвести до загибелі хоча б однієї людини, масових захворювань людей, зараження хоча б однієї людини епідемічним або інфекційним захворюванням, зниження тривалості життя чи імунного захисту людей, відхилень у розвитку дітей тощо [6, с. 9–12]. На мій погляд, небезпека для життя людей має місце лише в разі, коли це діяння могло призвести до загибелі хоча б *двох людей*. Якби в КК України було вжито словосполучення «якщо це створило небезпеку для життя і здоров'я *людини* <...>», то з роз'ясненням зазначеної постанови Пленуму ВСУ можна було б погодитися.

Небезпека для здоров'я людей – вплив чинників середовища життєдіяльності, що створює загрозу здоров'ю або працездатності людини чи здоров'ю майбутніх поколінь (поширення захворювання внаслідок використання продуктів, вирощених на забрудненій землі; зменшення тривалості життя в регіоні; поява каліцтв чи видимих відхилень у розвитку дітей та ін.) [4, с. 410].

Небезпека для довкілля – загроза настання таких наслідків, як: загибель тварин (диких, домашніх), рослин, лісопосадок; деградація земель; зменшення земельного покриву, що впливає на забезпечення населення сільськогосподарськими продуктами; настання інших змін біологічного, хімічного і фізичного складу ґрунту; забруднення водних об'єктів і загибель водних біоресурсів внаслідок зливу шкідливих речовин, відходів чи інших матеріалів, привнесених у землю тощо [4, с. 410]. На наш погляд, у вказаній характеристиці недоцільно виокремлювати лісопосадки, оскільки це частина рослин. Зайвою є вказівка

на вплив на забезпечення населення сільськогосподарськими продуктами, тому що складність забезпечення продуктами не є визначальною небезпекою. Зменшення земельного покриття ще не говорить не те що про реальну, але навіть про абстрактну небезпеку для довкілля, наприклад, вивезення піску.

Отже, небезпека для довкілля – загроза настання таких наслідків, як: загибель тварин (диких, домашніх), рослин, деградація земель; настання інших негативних змін біологічного, хімічного і фізичного складу земель; забруднення водних об'єктів і загибель водних біоресурсів внаслідок зливу шкідливих речовин, відходів чи інших матеріалів, привнесених у землю тощо.

Настання загрози спричинення шкоди варто вважати збитком, який завдається суспільним відносинам у певній сфері. Ця шкода є негативними змінами, які створили в цій сфері небезпечний для суспільства стан і відбулися в зазначеній сфері через відповідні порушення правил [7, с. 45; 8, с. 154]. Н.Ф. Кузнєцова зазначає, що реальна можливість спричинення шкоди має всі ознаки злочинного наслідку, оскільки, по-перше, вона спричиняється винно злочинними діями суб'єкта, по-друге, є суспільно шкідливою зміною в об'єкті посягання [9, с. 23, 24].

Загроза спричинення шкоди повинна бути реальною, тобто свідчити про появу у відповідній сфері такого небезпечного стану, коли зазначені в законі наслідки можуть настати як закономірні й необхідні [10, с. 147]. П.С. Берзін не погоджується з наведеними судженнями та зазначає: «Утім, якщо не звертати уваги на порушення послідовності переходу небезпеки (загрози) завдання шкоди (яка виникла внаслідок вчинення певного діяння) у реальне її заподіяння, що поєднується з відсутністю розмежування фактичного і матеріального збитку, то такий висновок можна було б назвати слухним» [11, с. 47]. З таким поглядом П.С. Берзіна важко погодитися. Немає порушення послідовності переходу загрози завдання шкоди (яка виникла внаслідок вчинення певного діяння) у реальне її завдання, тому що загроза (внаслідок зміни стану безпеки) і реальне завдання шкоди (матеріальної або нематеріальної) – це різні речі. Коли є такий перехід загрози завдання шкоди (яка виникла внаслідок вчинення певного діяння) у реальне її завдання – тоді вже потрібна інша кваліфікація скоєного, наприклад, за ч. 2 ст. 239 КК.

Зауважимо, що в КК України в одних випадках порушення певного виду правил безпеки є злочином за наявності наслідку у виді створення відповідної небезпеки, а в інших – лише коли завдано реальної шкоди. До першої групи злочинів належать: ст. ст. 272–274 р. Х Особливої частини КК України, де вказані суспільно небезпечні наслідки у виді створення загрози загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків; ст. 276 р. XI Особливої частини КК України – суспільно небезпечний наслідок у виді створення небезпеки для життя людей або настання інших тяжких наслідків; ст. 277 – суспільно небезпечний наслідок у виді можливості спричинення аварії поїзда або створення небезпеки для життя людей, або настання інших тяжких наслідків тощо. До другої групи злочинів належать: ст. 270 р. IX Особливої частини КК України – наслідок у виді завдання шкоди здоров'ю людей або майнова шкода у великому розмірі; ст. 286 р. XI Особливої частини КК України, де мінімальний наслідок – тілесне ушкодження середньої тяжкості тощо.

Такий законодавчий підхід до конструювання складів злочинів викликає запитання: чому в одному разі для наявності закінченого злочину законодавець потребує настання реальної шкоди, а в інших – допускає можливість лише створення загро-

зи (небезпеки) її настання? Відповідь на це запитання вбачається, по-перше, з огляду на *особливості об'єктивної сторони*, наприклад, у ст. 272 КК України «Порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою» обставкою визнається проведення робіт із підвищеною небезпекою, які вже самі собою часто створюють загрозу як для працівників, так і для оточення, або в ст. 286 КК України засобом є автомобіль – джерело підвищеної небезпеки (ст. 1187 Цивільного кодексу (далі – ЦК) України), керування яким часто створює реальні загрози для потерпілих, по-друге, на особливості суб'єктивної сторони, зокрема, ставлення до наслідків, наприклад, у ст. ст. 272, 286 КК України тощо воно проявляється лише в небережній формі вини, тоді як у ст. ст. 277 та 239 КК ставлення до наслідків можливе з умисною виною (проте в ст. 277 КК – до будь-якого наслідку, а в ст. 249 КК – лише до наслідку у виді шкоди довкіллю, про що детальніше буде йтися в р. 3 дисертації).

Суспільна небезпечність як матеріальна ознака злочину полягає в тому, що діяння або *завдає істотної шкоди* відносинам, які охороняються кримінальним законом, або *створює реальну загрозу її завдання*. У ч. 1 ст. 11 КК суспільна небезпечність як обов'язкова ознака злочину тільки називається, її зміст закон не розкриває. Матеріальна ознака злочину – суспільна небезпечність – виявляється насамперед у діянні, конкретному акті поведінки особи [12, с. 127]. Отже, критеріями оцінки суспільної небезпечності, її ступеня є об'єктивні і суб'єктивні ознаки злочину: об'єкт, на який посягає злочин, наслідки, спосіб вчинення злочину, форма вини, мотив і мета тощо. Тільки оцінка всієї їх сукупності може розкрити об'єктивну, реальну небезпечність злочину – його тяжкість.

Ст. 52 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) «Псування і забруднення сільськогосподарських та інших земель» та ст. 73 КУпАП «Засмічення лісів відходами» [13] містять лише вказівку на наслідки – «псування і забруднення земель» та «засмічення лісів», а визначення діяння, яке приводить до таких наслідків, у них відсутнє. Якщо взяти діяння в ст. 239 КК («порушення спеціальних правил») та основний наслідок («забруднення або псування земель»), то вони без похідного наслідку («створення загрози для життя та здоров'я потерпілих») не містять суспільної небезпечності, притаманної злочину, і на даний час слушно належать до адміністративних правопорушень.

Вважаю, що таке вирішення питання щодо кримінальної відповідальності за забруднення або псування земель заслуговує на підтримку, оскільки про суспільну небезпечність, притаманну злочину, з об'єктивного боку, свідчить наявність діяння (забруднення або псування земель) та наслідків: основного – забруднення або псування земель, похідного – створення загрози для життя та здоров'я потерпілих.

На нашу думку, законодавець правильно вчинив, що криміналізував завдання загрози, тому що за створення *загрози для життя та здоров'я людей* (ч. 1 ст. 239 КК) підвищена суспільна небезпечність полягає в тому, що це могло реально призвести до загибелі хоча б двох людей, масових захворювань людей, зараження хоча б двох людей епідемічним або інфекційним захворюванням, зниження тривалості життя чи імунного захисту людей, відхилень у розвитку дітей тощо. Небезпека для життя і здоров'я людей або довкілля має бути реальною, що свідчить про появу такого небезпечного стану, за якого зазначе-

ні наслідки можуть настати як закономірні та необхідні, проте не настали з незалежних від винного причин. Причини можуть бути такі: місце забруднення або псування земель віддалене від населеного пункту, забруднення розташоване в населеному пункті, але в малолюдному місці. А в разі створення *небезпеки для довкілля* підвищену суспільну небезпечність становить загроза настання таких наслідків, як: загибель тварин (диких, домашніх), рослин; деградація земель; настання інших негативних змін біологічного, хімічного і фізичного складу ґрунту; забруднення водних об'єктів і загибель водних біоресурсів внаслідок зливу шкідливих речовин, відходів чи інших матеріалів, привнесених у землю тощо.

Однак настання суспільно небезпечних наслідків у вигляді створення загрози завдання шкоди підвищує рівень суспільної небезпечності до кримінального ступеня. Про підвищення рівня суспільної небезпечності в такому разі свідчать наявні в складі злочину, передбаченому ч. 1 ст. 239 КК, додаткові обов'язкові об'єкти – суспільні відносини у сфері життя чи здоров'я особи. Додатковими факультативними об'єктами можуть бути відносини власності, господарської діяльності та довкілля.

Вивчення іноземного *кримінального законодавства* доводить, що в ньому по-різному вирішується питання про кримінальну відповідальність за забруднення або псування земель, яке створює загрозу завдання шкоди життю, здоров'ю людей, довкіллю або загрозу настання інших суспільно небезпечних наслідків. Так, у Кримінальних кодексах деяких держав (наприклад, Французької Республіки (ст. 223–1) [14, с. 109, 323, 32], Республіки Польща (§ 1 ст. 182) [15, с. 73, 74], Федеративної Республіки Німеччина (§ 324a) [16, с. 257]) встановлена кримінальна відповідальність за створення загрози завдання шкоди для потерпілого.

У кримінальних законах Республіки Казахстан (ст. 285) [17], Латвійської Республіки (ст. 102) [18, с. 132, 133], Російської Федерації (ст. 254) [19, с. 506], Республіки Узбекистан (ст. 196) [20, с. 221, 222] такі діяння не визнаються злочинами, а кримінальна відповідальність встановлена лише за таке забруднення або псування земель, яке спричинило реальну шкоду життю, здоров'ю людей, довкіллю або загрозу настання інших суспільно небезпечних наслідків.

На нашу думку, більш обґрунтованим є положення закону в тих країнах, де передбачена кримінальна відповідальність за створення загрози завдання шкоди в разі забруднення або псування земель. Переконливою здається тенденція до розширення чи збереження насідків у виді створення небезпеки для потерпілого (як у Кримінальних кодексах Французької Республіки, Республіки Польща, Федеративної Республіки Німеччина та ін.), а не до їхньої декриміналізації у зв'язку з тим, що це дасть змогу краще захистити життя, здоров'я людей, а також землі як частину довкілля від потенційних небезпек.

Нарешті, аналіз *практики застосування ч. 1 ст. 239 КК* свідчить про певні помилки, яких припускаються слідчі органи та суди щодо правової оцінки похідного наслідку – створення загрози для життя та здоров'я потерпілих під час порушення спеціальних правил. Матеріали провадженнь свідчать, що практичним працівникам інколи дуже важко встановити, чи була реальна загроза завдання шкоди, чи мала місце лише абстрактна загроза завдання такої шкоди. Наприклад, викликає сумніви кваліфікація скоєного за ч. 1 ст. 239 КК, коли Особа 1 допустила забруднення земель відходами, чим створила небезпеку для

довкілля, яка полягала в забрудненні території біля промислового майданчика ПАТ «ПГЗК» площею 14 м², розташованого в м. Кривому Розі [21].

Є сумнівні випадки щодо законності притягнення за ч. 1 ст. 239 КК працівника до відповідальності Особи 3 за розміщення будівельних відходів шляхом зсіпання їх на поверхневий умовно родючий шар ґрунту, що призвело до завдання збитків у розмірі 301 065 гривень 60 копійок [22]. Вважаю, суд у цьому разі необґрунтовано дійшов висновку про наявність наслідку у виді створення небезпеки для життя, здоров'я та довкілля, та в скоєнні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 239 КК України. По-перше, лише матеріальна майнова шкода не свідчить про загрозу життю, здоров'ю людей або довкіллю, у такому разі має наставати адміністративна відповідальність; по-друге, не уточнено судом, для кого – людей чи довкілля – була реальна небезпека від будівельних відходів, у чому це проявилось.

За ч. 1 ст. 239 КК кваліфіковано діяння Особи 1 (службової особи), яка допустила забруднення промисловими відходами земельної ділянки сільськогосподарського призначення площею 5,9 га, чим створила загрозу для довкілля [23].

У такому разі теж наявна лише абстрактна можливість спричинення шкоди життю, здоров'ю людей чи довкіллю, тому відповідальність має бути не кримінальною, а адміністративною у зв'язку з відсутністю необхідних наслідків. Проте судові помилки свідчать не про необхідність декриміналізації зазначеного наслідку, а про потребу удосконалення правозастосування.

Висновки. 1. Створення небезпеки для *життя і здоров'я людей* (ч. 1 ст. 239 КК) наявне тоді, коли воно могло призвести до загибелі хоча б *двох* людей, масових захворювань людей, зараження хоча б *двох* людей епідемічним або інфекційним захворюванням, зниження тривалості життя чи імунного захисту людей, відхилень у розвитку дітей тощо. Небезпека для життя і здоров'я людей або довкілля має бути реальною, про що свідчить поява такого небезпечного стану, за якого зазначені наслідки можуть настати як закономірні та необхідні, проте не настали з незалежних від винного причин. Якщо взяти діяння в ст. 239 КК («порушення спеціальних правил») та основний наслідок («забруднення або псування земель»), то вони без похідного наслідку («створення загрози для життя та здоров'я потерпілих») не містять суспільної небезпечності, притаманної злочину і на даний час слушно належать до адміністративних правопорушень (ст. 52 КУпАП «Псування і забруднення сільськогосподарських та інших земель» та ст. 73 КУпАП «Засмічення лісів відходами»).

2. Небезпека для *довкілля* – загроза настання таких наслідків, як: загибель тварин (диких, домашніх), рослин; деградація земель; настання інших негативних змін біологічного, хімічного і фізичного складу земель; забруднення водних об'єктів і загибель водних біоресурсів внаслідок зливу шкідливих речовин, відходів чи інших матеріалів, привнесених у землю тощо.

3. Аналіз практики застосування ч. 1 ст. 239 КК свідчить про певні помилки, яких припускаються слідчі органи та суди щодо правової оцінки зазначеного злочину (помилки проявляються в неналежній правовій оцінці похідного наслідку – створення загрози для життя та здоров'я потерпілих). Коли є лише абстрактна можливість спричинення шкоди життю, здоров'ю людей чи довкіллю, тоді відповідальність має бути не кримінальною, а адміністративною у зв'язку з відсутністю необхід-

них наслідків. Проте навіть судові помилки щодо неналежної правової оцінки похідного наслідку – створення загрози для життя та здоров'я потерпілих – свідчать не про необхідність декриміналізації зазначеного наслідку, а про потребу удосконалення правозастосування.

4. Наведені аргументи дають підстави для висновку щодо доцільності подальшого збереження в ч. 1 ст. 239 КК кримінальної відповідальності за створення загрози для потерпілого, що сформульовано в ч. 1 ст. 239 КК: «<...> якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи довкілля» внаслідок забруднення або псування земель.

Література:

- Гавриш С.Б. Кримінально-правова охорона довкілля в Україні: проблеми теорії, застосування та розвитку кримінального законодавства. К.: Ін-т законодавства Верхов. Ради України, 2002. 634 с.
- Шульга А.М. Кримінально-правова охорона земель від забруднення або псування: монографія. Харків: Ника-Нова, 2013. 256 с.
- Глистин В.К. Обсуждение теоретической модели Общей части УК Советского государство и право. 1988. № 8. С. 131–133.
- Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 5-те вид., доповнене. Х.: Право, 2013. Т. 2: Особлива частина / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. Х.: Право, 2013. 1040 с.
- Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 р. / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. К.: Канон, 2001. 1104 с.
- Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довкілля: постанова Пленуму Верховного Суду України від 10 грудня 2004 р. № 17. Вісник Верхов. Суду України. 2005. № 1 (53). С. 9–12.
- Борисов В.І., Пашенко О.О. Злочини проти безпеки виробництва: поняття та види. Кримінальна відповідальність за порушення правил ядерної або радіаційної безпеки: монографія. Х.: СПД ФО Н.М. Вапнярчук, 2006. 224 с.
- Бажанов М.И. О различных трактовках некоторых признаков объективной стороны преступления в науке уголовного права. Проблемы законности. 1999. Вып. 40. С. 145–155.
- Кузнецова Н.Ф. Значение преступных последствий для уголовной ответственности. М.: Госюриздат, 1958. 220 с.
- Пашенко О.О. До питання про загрозу спричинення шкоди в кримінальному праві. Проблеми законності. 2007. Вип. 90. С. 141–148.
- Берзін П.С. Злочинні наслідки: поняття, основні різновиди, кримінально-правове значення: монографія. К.: Дакор, 2009. 736 с.
- Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / В.І. Борисов, В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Тютюгіна, В.І. Борисова. 5-те вид., переробл. і допов. Х.: Право, 2015. 528 с.
- Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073–Х. Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.
- Кримінальний кодекс Французької Республіки / за ред. В.Л. Менчинського. Переклад укр. м. К.І. Мазуренко. К.: ОВК, 2017. 348 с.
- Кримінальний кодекс Республіки Польща / за ред. В.Л. Менчинського. Переклад укр. м. В.С. Станіч. К.: ОВК, 2016. 138 с.
- Уголовное уложение (Уголовный кодекс) Федеративной Республики Германия: научно-практический комментарий и перевод текста закона. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2012. 312 с.
- Уголовный кодекс Республики Казахстан: Закон Республики Казахстан от 16 июня 1997 г. № 167. Ведомости Парламента Республики Казахстан. 1997. № № 15–16. Ст. 211.
- Уголовный кодекс Латвийской Республики / научн. ред. и вступ. статья А.И. Лукашкова, Э.А. Саркисовой. Перевод с латышского А.И. Лукашова. СПб.: Юридический центр «Пресс», 2001. 313 с.
- Уголовное право: учебник для юридических вузов / под ред. Н.И. Ветрова, Ю.И. Ляпунова. 2-е изд., испр. и доп. М.: Юриспруденция, 2001. 640 с.
- Уголовный кодекс Республики Узбекистан с изменениями и дополнениями на 15 июля 2001 г. СПб.: Юридический центр «Пресс», 2001. 338 с.
- Справа № 416/5846/2012, вирок за ч. 1 ст. 239 КК від 27 грудня 2012 р. Інгупецького районного суду м. Кривого Рогу. URL: reyestr.court.gov.ua.
- Справа № 202/27414/13-к, вирок за ч. 1 ст. 239 КК від 12 липня 2013 р., Індустріальний районний суд м. Дніпропетровська Дніпропетровської області. URL: reyestr.court.gov.ua.
- Справа № 185/10706/14-к, вирок за ч. 1 ст. 239 КК від 15 січня 2015 р. Павлоградський міськрайонний суд Дніпропетровської області. URL: reyestr.court.gov.ua.

Ищенко Н. В. Создание опасности для жизни, здоровья людей или для окружающей среды как последнее загрязнение или порча земель

Аннотация. В статье анализируется такое общественно опасное последствие преступления, предусмотренного ч. 1 ст. 239 Уголовного кодекса Украины «Загрязнение или порча земель», как создание реальной опасности причинения вреда. Раскрывается его содержание, доказывается целесообразность дальнейшего сохранения уголовной ответственности за создание угрозы для потерпевшего.

Ключевые слова: общественно опасные последствия, опасность для жизни или здоровья людей, опасность для окружающей среды, преступления против окружающей среды, загрязнение земель, порча земель.

Ishchenko M. Creation of a danger to life, health of people, or the environment as a result of pollution or damage of lands

Summary. The article analyzes such a socially dangerous consequence of the crime provided for in Part 1 of Art. 239 of the Criminal Code of Ukraine “Pollution or damage to lands” as creating a real danger of causing harm. It is proved expedient to continue to maintain criminal responsibility for creating a threat to the victim.

Key words: socially dangerous consequences, danger to life or health of people, danger to environment, crimes against environment, land contamination, damage of lands.